OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kirje

4.5.2026

VN/899/2021
VN/899/2021-OKM-52

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Eerikki Nurmi
Lainsäädäntöneuvos
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine annettuihin asiantuntijalausuntoihin hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy - nimisen osakeyhtiön sidosyksikköaseman edellytyksistä, sen omistaman tutkimusinfrastruktuurin yhteiskäytöstä sekä varautumisvelvollisuudesta. (HE 18/2026 vp)

Sivistysvaliokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa kannatetaan varsin laajasti hallituksen esitystä (HE 18/2026 vp). Myös eduskunnan talousvaliokunta on lausunnossaan (TaVL 15/2026 vp— HE 18/2026 vp) kannattanut ehdotusta.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä hallituksen esityksen mukaista lähestymistapaa, jonka mukaan yrityksille tarjottavat palvelut hinnoitellaan markkinaehtoisesti ja CSC:n kirjanpidossa markkinaehtoinen toiminta eriytetään yhtiön muusta toiminnasta. Näin varmistetaan toiminnan läpinäkyvyys ja estetään kilpailun vääristymistä markkinoilla. Valiokunta yhtyy asiantuntijalausunnossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan kilpailunvääristymien estämiseksi hinnoittelun tulisi olla markkinaehtoista myös niissä tilanteissa, joissa CSC:n hallinnoimaa infrastruktuuria hyödynnetään sen omistajaorganisaatioiden omassa kilpailullisessa toiminnassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että CSC tulee toimimaan edellä mainitun osalta kilpailulain (948/2011, muut. 659/2021) 30 d §:n mukaisesti ja myös ministeriö tulee seuraamaan, että yhtiön kirjanpidossa toiminta on selkeästi eriytetty yhtiön muusta toiminnasta.

Talousvaliokunta huomauttaa lisäksi, että eräissä talousvaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että ehdotetussa laissa ei ole määritelty CSC:n tehtäviä vaan niitä on kuvattu ainoastaan hallituksen esityksen perusteluissa. Talousvaliokunta pitää asiantuntijalausuntojen tavoin tärkeänä, että julkisessa määräysvallassa olevan yhtiön tehtävistä säädetään mahdollisimman tarkkarajaisesti laissa. Tämä selkeyttäisi CSC:n eri rooleja sekä ehdotetun lain suhdetta kilpailuneutraliteettia koskevaan sääntelyyn.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Opetus- ja kulttuuriministeriö PL 29 00023 Valtioneuvosto	 Meritullinkatu 10 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.okm@gov.fi

Valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen 2024 mukaan CSC:n erityistehtävänä on ylläpitää ja kehittää opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan keskitettyä ICT-infrastruktuuria ml. kansallinen tieteellisen laskennan ympäristö ja tutkimuksen tietoverkko (Funet) sekä tuottaa kansallisia ICT-asiantuntijapalveluja tutkimukselle, koulutukselle, kulttuurille ja muulle julkishallinnolle. Lisäksi yhtiö hallinnoi yhteiseurooppalaista EuroHPC-supertietokonetta.

Osakassopimuksen mukaan omistajat määrittelevät määräajoin yhtiön omistajastrategiassa siitä, miten omistajat tahtovat yhtiön painottavan sen tarjoamia palveluita omistajille. Muiden kuin suurteholaskentaa koskevien palvelujen osalta yhtiö noudattaa lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016), myöhemmin *hankintalaki*. Hankintalain 15 §:n 1 momentin mukaan CSC voi harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Edellä mainitun johdosta yhtiö ei osallistu julkisiin hankintakilpailuihin, eikä se juurikaan pysty tuottamaan palveluja ulkopuolisille tahoille, koska yhtiön toimialalla 500 000 euron raja saattaisi rikkoutua jo yhden palvelun toteuttamisen yhteydessä. Yhtiö ja sen omistajat seuraavat, että kyseinen raja ei yhtiön toiminnassa ylity.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että nykytilanteessa kilpailuneutraliteetin kannalta ei siten ole välttämätöntä säätää tarkkarajaisesti yhtiön muista tehtävistä. Tilannetta olisi arvioitava uudelleen, jos hankintalain ulosmyyntirajoitusta tulevaisuudessa väljennettäisiin.

Museovirasto on katsonut, että se ei ole yhtiön omistaja ja että viraston lakisääteisten tehtävien toteuttaminen on riippuvaista CSC:n tarjoamista pitkäaikaissäilytyspalveluista. Museovirasto katsoo, että lainsäädännön toimeenpanossa tulee varmistaa sellaiset yhteistyö- ja kuulemiskäytännöt, jotka turvaavat viranomaiskäyttäjien vaikutusmahdollisuudet suhteessa CSC:n kriittisiin palveluihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa valtion olevan yksi oikeushenkilö, johon muiden valtion virastojen lisäksi kuuluu myös Museovirasto. Kun valtion virastot hyödyntävät CSC:n palveluita, olennaista on viraston ja yhtiön välisen sopimuksen riittävä kattavuus ja viraston tarpeiden määrittely. Virastoilla on mahdollisuus hankkia palveluita sidosyksiköltä, mutta siihen ei ole velvollisuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo hallinnonalan arkisto- ja muun kulttuuriaineistojen pitkäaikaissäilytyspalveluiden olevan erittäin tärkeitä. Edellä mainitun vuoksi ministeriön toimivaltaisten osastojen edustajat kuuluvat yhtiön neuvottelukuntaan, jossa määritetään yhtiön omistajastrategia. Ministeriön hallinnonalan virastot voivat vaikuttaa yhtiön palvelutarjontaan myös ministeriön ja virastojen välisessä tulosohjausprosessissa ja myös epävirallisemman yhteistyön merkeissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastineen liitteestä ilmenevät LUMI:in suurimmat käyttäjät ja tieteenalat, joihin käyttö kohdistuu. CSC:n arvio on, että myös tulevan LUMI AI:n osalta tavoitteena on lisätä yrityskäyttöä kaksinkertaiseksi LUMI:in verrattuna. Jakauman yhtiö arvioi muuten olemaan samankaltainen. LUMI:n kaupallisen myynnin yläraja on säädetty EuroHPC-asetuksissa 20 prosenttiin.

Yhtiön mukaan 2025 LUMI-projektit Suomen allokaatiosta jakautui seuraavasti.

Ammattikorkeakoulut: 2 projektia (2 organisaatiota)

Yliopistot: 330 projektia (10 organisaatiota)

Tutkimuslaitokset: 41 projektia (4 organisaatiota)

Kulttuuriorganisaatiot: 2 projektia (1 organisaatio)

Yritykset: 48 projektia (41 organisaatiota)

Lisäksi CSC (testi- ja kehityskäyttö) 80 projektia

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi, että myös jakauma eri projektien välillä voisi kansallisten supertietokoneiden osalta olla saman suuntainen ja samalla nousisivat elinkeinoelämän, kolmannen sektorin sekä korkeakoulujen yritysyhteistyön suurteholaskentaan liittyvät projektit.

Sivistysvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa kannatetaan laajasti, että yhtiön asetetaan laissa varautumisvelvoite. Velvoite sai vahvaa kannatusta jo aiemmalla lakiehdotuksen lausuntokierroksella.

Kansallisarkisto esittää kuitenkin eräitä muutoksia pykälään. Pykälän 1 momenttiin virasto esittää seuraavaa muutosta (tummennettu): ”Yhtiön tulee valmiussuunnitelmin ja toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa, että yhtiön hallinnoiman tutkimusinfrastruktuurin sekä muiden palveluiden **varautuminen vastaa yhtiön omistajien ja palveluiden hyödyntäjien edellyttämiä** vaatimuksia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.” Pykälän 2 momenttiin esitetään seuraavaa muutosta (tummennettu): ”Yhtiön omistajat ohjaavat ja valvovat yhtiön varautumista. Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat tilannekuvatiedot on pyynnöstä toimitettava yhtiön omistajille **sekä palveluita hyödyntäville viranomaistahoille**.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei kannata ehdotettua muutosta pykälän 1 momenttiin. Kuten jo hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, yhtiöltä vaadittava varautumisen taso määrittyy osaltaan yhtiön omistajien 2 momentin perusteella antaman ohjeistuksen ja asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Koska yhtiö ylläpitää laajaa infrastruktuurikokonaisuutta, riittävä varautuminen edellyttää kuitenkin yhtiöltä tämän näkökulman huomioimista myös oma-aloitteisesti infrastruktuuria suunnitellessa ja kehitettäessä. Varautumisvelvollisuuden sitominen Kansallisarkiston ehdotuksen mukaisesti vain omistajien antaman ohjeistuksen varaan supistaisi varautumisen tarkastelunäkökulmaa eikä ei olisi nykyisessä turvallisuusympäristössä riittävää.

Pykälän 2 momentin osalta ministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä käytetyn muotoilun perusteella tilannekuvatiedot on toimitettava yhtiön omistajana toimivalle valtiolle. Kansallisarkisto valtion virastona on siten mukana siinä joukossa, joka voi saada tilannekuvatietoa yhtiön palveluista jo hallituksen esityksen mukaisen ehdotuksen perusteella.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, yhtiön omistajat eli valtio ja korkeakoulut ovat osakassopimuksella sopineet yhtiön neuvottelukunnasta. Kahden vuoden välein asetettavan neuvottelukunnan tehtävänä on muodostaa omistajien yhteinen näkemys yhtiön ohjaukseen liittyvissä asioissa. Tarvittaessa jatkossa neuvottelukunnan asettamisen yhteydessä voidaan arvioida, onko neuvottelukunnan kokoonpanossa tarvetta huomioida vahvemmin kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät toimijat mukaan lukien Kansallisarkisto.

Yhteenvetona voidaan täten todeta, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei katso olevan perusteita muuttaa varautumista koskevaa pykälää Kansallisarkiston esityksen mukaisesti.

Liitteet LUMI:in suurimmat käyttäjät ja tieteenalat

Jakelu Eduskunnan sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Johanna Mantere
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Emma Hannonen
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Heidi Backman
OKM HAL Hallintoyksikkö, Juho-Antti Jantunen
OKM KTPO Tiedepolitiikan vastuualue, Soili Vasikainen